

GORNJA LENDAVA IN OKOLICA

Oglejmo si zdaj gornjelendavski grad. Grič, ki ga zaradi na njem rastočih vrtnic imenujemo »Šipkov brejg«.

Glej, glej, kdo pa tam letuje med temi brzonogimi srnami? To so grajske cvetke, kot popki vrtnic (šipkov) grajsko-grofovsko gospoščine.- Toda vrnimo se k vrtnicam - šipkom.

Tukaj so Kristal iz Bolezije; Pavel Bulonjski; Bares Rivan; Kapitan Kristi; Slava iz Dijona; Julij Margotin; Tea Gosederg Boultona; Maria Hausmann; Spominka iz Razslave; Hilbra Marmonetto; Viktorija iz Bretagne; Elizabetha cesarica itd.! Kako lepo krasijo grajsko pročelje.

Celi grad je sredi lepih rožic in kako lep, častitljiv gozd ga obkroža. Tu lahko vidiš znamenita vrtna drevesa: cedrovina smreka; ameriški bor; vzvišena jelka; tulipanska platana; razvezana platana; bukev; orientalska tuja; akacija; bela breza; tisa; zelenika (bezeg); tri vrste lip; brinjeva vrsta itd...

Grad je zgrajen na skali in je eden najstarejših. Obzidje, ki je štirioglato, dolgo 515 korakov, v velikosti 800 stopal (čevljev), razumemo pri tem skalo, na kateri je grad zgrajen. Čas njegovega nastanka je - razumljivo - temno skrit. V rokah imam dirlino pogodbo iz leta 1604, iz katere je razvidno, da je okoli tega leta bil v rokah nekega barona Tomaža Zichyja, skupaj z Mursko Sobojo, ki ga je daroval mojim prednikom z vsem posestvom in kraljevskimi pravicami vred.

V dirlini listini ne piše Lendava, ampak Lyndva, in zgoraj v njej ne piše Széchy, ampak Zichy. Začne se pa: »Mi Tomaž Zéchy iz Rimaszeczi - ja, svete cesarske Vzvišenosti in kraljevi svetovalec in svobodni baron gradov Gornja Lendava, Murska Sobota, Zechy Zigeta, Balog - a itd. - predajemo spominu v

našem gradu Gornja Lendava dne 3. julija leta tisočšestostetrtega - Tomaž Zichy - l.r.«

Razumljivo, da nam je bil najbolj v spominu še grof Leopold Nádasdy, ki je leta 1836 zgradil župnišče; leta 1828 dve krčmi in je po vsej verjetnosti dal preurediti tudi grad. V njegovem času je bilo tukaj glavno mesto Slovenske Krajinе - tu je bila prestolnica.

On je to prodal vojvodi Ditrichstein za 600.000.- Forintov z vsemi zraven spadajočimi gospoščinami. Sem so spadale: Serdica, Bakovci, Krog, Mačkovci, Polana, Metnjek (?), Prosenjakovci, Šalovci, Dolič.

Od vojvode Ditrichsteina je vse prešlo na grofico Herberstein. Od nje jo je od kupila »Belgijska Banka«, ki je lepo veleposestvo razdrobila in ga zopet prodala.

Z uboga Gornjo Lendavo so se tujci tako poigravali kot s kako žogo - samo v enem mesecu je šlo skozi koliko rok? Bile so to: Amsterdamska banka; Anglika; Brüseljska, Avstrijska hipotetično-kreditno-predjemščka banka. Za njimi ga je posedoval Almasy Ede 14 let, od njega ga je kupil grof Szecsenyi Teodor, - ki je sedanji lastnik.

Grajska notranjščina je lepa - razkošno okrašena. Ima znamenito klet, ki je vdolbena v skalo in je celo nadstropna. Iz leta 1712 je en sod, ki drži 666, drugi 200, tretji pa 100 akovov (op. akov je 56 litrov).

Nekdaj - tako izgleda - je moglo biti v njej mnogo vina. Zelo star kletar - ki na zunaj izgleda star okoli 77 let - zna mnogo pripovedovati o gornjelendavskih dobrih časih. Komaj najde besede, da more povedati, koliko in kako dobrega vina je bilo nekdaj v kleti, imenovani »velika cerkev«, in kakšne veselice so se odigravale v njej! »Resnično, ni več tako, kot je nekdaj bilo!«

Nekdaj - tako izgleda - je moglo biti v njej mnogo vina. Zelo star kletar - ki na zunaj izgleda star okoli 77 let - zna mnogo pripovedovati o gornjelendavskih dobrih časih. Komaj najde besede, da more povedati, koliko in kako dobrega vina je bilo nekdaj v kleti, imenovani »velika cerkev«, in kakšne veselice so se odigravale v njej! »Resnično, ni več tako, kot je nekdaj bilo!«

Nekdaj - tako izgleda - je moglo biti v njej mnogo vina. Zelo star kletar - ki na zunaj izgleda star okoli 77 let - zna mnogo pripovedovati o gornjelendavskih dobrih časih. Komaj najde besede, da more povedati, koliko in kako dobrega vina je bilo nekdaj v kleti, imenovani »velika cerkev«, in kakšne veselice so se odigravale v njej! »Resnično, ni več tako, kot je nekdaj bilo!«

»Glej ta prostor tukaj! Gospod župnik in moja malenkost sva tukaj ob gospodinovi gostoljubnosti uživala najprijetnejše trenutke.

Ali je možno še kaj boljšega, kakor da človek dolgočasno življenje izpolni s toplo ali mrzlo kavo, sladoledom, z dinjam in drugimi tečnimi koščki?! Govoto mi bodo vedno ostali v spominu užitka polni trenutki, katerih se bom vedno s hvaležnim srcem spomnil.

Tukaj pred nama je sadovnjak, katemu skorajda ne najdemo enakovrednega. Kako polna so drevesa z najplemenitejšim sadjem!

Tu so: harlenska reneta, gorska reneta, nebeška in angleška granatka; kanadka in pariška reneta, ulmska zimska jabolka; ananasova reneta, sileziska jabolka; plemenita vojvodinska; bele zimske; rdeče jesenske; rdeče, rjavoredeče, pogačna itd. jabolka... pa koliko še sliv in brušč najplemenitejših vrst... le kdo bi jih mogel našteti?

Pa glej še ta lepi, rigolani vinograd! Tu je slavna gornjelendavska drevesnica!

Otdod se vidi takozvana »Zgornja Krčma« - tam v tej veliki graščinski hiši je notariat, poštni urad, pa še žandmerijska postaja.

Zdaj pa še en pogled! Pa... nič ne bo... mrak spušča zaveso in zakriva pred nami razgled...

Schapy J.

Prispevek je bil objavljen v časopisu VASMEGYEI LAPOK, dne 14. septembra 1882, štev. 74, str. 1 kot podlistek (Törcza) pod naslovom: GORNJA LENDAVA IN OKOLICA III. Podpisani je Schapy J. (Jožef), ki je bil od 6. januarja 1877 do 20. junija 1882 kaplan v Gornji Lendavi (Grad) pri župniku Jožefu Šiftarju. Prispevek je bil objavljen dva meseca in pol po njegovem odhodu iz Gornje Lendave.

Podlistek je za Župnijsko kroniko iz madžarsčine prevedel Ivan Pucko, ki je bil od 01. maja 1951 do 15. septembra 1954 tukaj kaplan pri župniku Ivanu Kolencu, sedaj pa živi kot upokojeni župnik in častni kanonik v Slovenja vasi, župnija Hajdina.

Štefan KUHAR, župnik

Felső-Lendva és vidéke.

III.

Strelčki mag most a felső-lendvari kaszék. Ez a doma a rajta buján tempež rózsakötöl, rózsás-kombi-kakravetelik. Ni, ni, ott kik nyaralnak avval a gyulavabu „Pest“-val.

Kazk a hatalj virág, s mint a rózsaszínű fehér hibiscus, a grófhegyesszögök. De lejában vissza a részükkel!

Ez itt Christal de Bollie, Paul Neron, Baron Rista, Capitain Christi, Glosir d'Anjou, Jules Margotin, Tea Coesder Bouleau, Maria Hausman, Sevnarij, Esterhazy, Ilire Marmontel, Viktorija de Belegas; Erzsféher császárná, stb. Milly viseza a részükkel!

Az egész kazék mily szép virágok közül van, a mely ke erdő körül! - Itt látható nevezetesebb kerületek: Plana, Cedrus, Pinus americana, Pinus strobus, Abies-alba, Platanus tulipifera, Platanus acerifolia, Betula fragilis, Taxus orientalis, Bobinia pendula, acacia, Robinia alba, Taxus baccata,

Durus barbarensis, J. f. f. Tilia, Juniperus (Steck, Träd), Taxus acuminata, stb. -

A kazék szíkhárva nagy építés, egriks a legre gibboldust. Kortelték, mely nagyszerűbbel körüljár, 515 lépés, nagyrége 800 fák, várta a vásárt, melyen áll.

Építésének idejét termeszterezve használjuk brezje. 100-120 évvel van kerámia kútja, egy adományzóval, melyből kútikm, hogy edzen si. Jelenleg az időszámú bisztró Zichy Tamás által volt Mursaszentkirályi, egyről, amely itt adományoz örömmel egy teljes sessio birtokat regalej jogátig eppen.

Az adományzóval nem Lendva, hanem Lyudova van, avutu holmánkai von Stichy - által pedig tulajdon kérítik: Zichy. Eleje igy kérülheti: »Nos Thomas Zéchy de Rimaszeczi Sacras et Cesares Majest, Teo-Polytechnique et libet Harci Arctis Folb-Lindvrae, Murus-Szombati, Zechy-Zigeta et Blag. log. Musicae communisamus - - - Datum in Arce Notria Folb-Lypuda teria Die Menis Julij, Anno Dom. Millestimo Sexagesima, quarti Thomae Zichy». -

Legnagyobbkeresura ura termeszterezve gr. Nádasdy lekoromlás után, ki a frátház 1828-ban, a két koromlás 1829. épít. s valentinheg a kazéklyt is átalakította. - Alatta e volti a tétság felsője, itt tartottak az urakon-

Ösztödön Dürichstein hercegséggel összefonciunt, a hatalj tartozek uradalmasnak kocsiált. Tarki, taki pedig le Steiermark, Prekmurje, SMI, Poljanci, Poljart, Matyrek, Prezstapaj, SMI, Poljanci, Dürichstein hercegséggel áttelepedett. Herberstein grófjelj, kihal a Jelen hár, vate mink, mely a szép szép általános grófjeljeket általánosítja. Steiermark Falu-Lendvával egyetek a legmagasabbak.

A kazék belső része csinál van dissitve! Nemesek pincérje van, mely szíkhárva van rájára - s emellett képes 1712-ből van egy hordó 666, egy másik 200, egy harmadik 100 akov. - Valaha igy láttuk, azt hor lebetet becene! - Egy óreg pláter, a kin igencsak régóliget mar a 77-ikké, évek óta sokat tud meseink a felső-lendvari virágokról, általában, melyen a milj. bőrök tollak valahol, a s „Nagytemplom“-hoz csatlakoznak minden minél mutatósak voltak. - Bírság nem vagy vol, aki nem röges volt! -

Nézd, itt van a telepkára! A plébániós ur a csereklésgemén, a főr rendlegeslatához, itt élveztek a legkallimosebb perceket!

Schapy J.